

Het Zaanpanel over verduurzaming

O & S Zaanstad (januari 2020)

inleiding

In Zaanstad werkt men toe naar een stad met schone lucht, schoon water en schone energie. Een stad die slim wil omgaan met grondstoffen en lokaal duurzame energie opwekt en waar een gezonde leefomgeving is, die een stootje kan hebben bij een veranderend klimaat en waar biodiversiteit zich herstelt. Om hier te komen is een grote en ingrijpende verandering nodig die niet altijd even makkelijk zal zijn.

Hoe kijkt het Zaanpanel, het digitale panel van de gemeente Zaanstad aan tegen duurzaamheid en duurzaamheidsmaatregelen, met vragen als:

- Wat merkt man (al) van de klimaatverandering?
- Hoe duurzaam vindt men zichzelf?
- Wie zijn verantwoordelijk voor verduurzaming?
- Wat zou de rol van de gemeente moeten/kunnen zijn?
- Welke suggesties heeft men over dit onderwerp?

Het Zaanpanel is begin december uitgenodigd om de vragenlijst over 'Verduurzaming' online in te vullen. De vragenlijst stond tussen 2 en 17 december open. Het Zaanpanel is het online burgerpanel van de gemeente Zaanstad en telt ruim 2.400 leden. De enquête is door 943 personen ingevuld, de respons is daarmee 39%. Er is geen herinnering uitgestuurd omdat de respons ruim voldoende bleek.

niet representatief

Een onderzoek onder het Zaanpanel moet altijd worden beschouwd als een peiling onder een groep betrokken inwoners om te vernemen wat men van bepaalde lokale en actuele onderwerpen vindt. Het Zaanpanel denkt en praat graag mee. Dit blijkt ook wel uit de hoge respons in zo een korte tijd en uit de vaak breed uitgemeten waardevolle open antwoorden.

Het panel bevat relatief meer inwoners in de leeftijd tussen de 50 en 65 jaar, meer hoger opgeleiden en meer mannen in vergelijking met de gemiddelde samenstelling van de bevolking van Zaanstad. Het panel is daarmee niet-representatief voor de Zaanse bevolking. En omdat de samenstelling van het panel enigszins afwijkt gemiddelde samenstelling van de bevolking van Zaanstad worden uitkomsten van panel-onderzoek altijd als *indicatief* beschouwd. Er wordt wel gewogen voor leeftijd en geslacht om de resultaten representatiever te krijgen.

De informatie uit het onderzoek is echter niet minder waardevol en geeft een goed beeld van wat leeft onder een (betrokken) deel van de bevolking

het Zaanpanel

Samenvatting

Een groot deel van het Zaanpanel is zich bewust van de klimaatveranderingen. Er verandert in hun ogen al veel of verwacht dat dit gaat gebeuren. Men associeert klimaatveranderingen vooral met de opwarming van de aarde, stijging van de zeespiegel en onderschrijft dat de mens invloed heeft op het klimaat.

Het panel is kritisch of de klimaatdoelen voor 2040 die de gemeente zich heeft gesteld (gezonde leefomgeving voor mens en dier, klimaatneutraal en circulaire stad) wel gehaald zullen worden. Uitgedrukt in een rapportcijfer geeft men hiervoor gemiddeld een 5,3. Het 'eigen duurzame' gedrag krijgt een hoger cijfer: 6,3.

Het meest verantwoordelijk voor de verduurzaming vindt men de lokale- en landelijke overheid én de industrie. Op de vierde plaats volgt 'ikzelf'. Men vindt van zichzelf dus zeker ook dat er steentjes moeten worden bijgedragen.

Een groot deel van het panel vindt dan ook dat iedereen aan de verduurzaming van de gemeente moet bijdragen en vindt ook dat een schonere en betere technologie daarbij gaat helpen. Niet iedereen is overtuigd van de eigen rol bij verduurzaming: een deel van het panel (41%, p. 8) twijfelt over zin of effect van de eigen bijdrage en/of stelt het nemen van maatregelen nog even uit (26%, p.9).

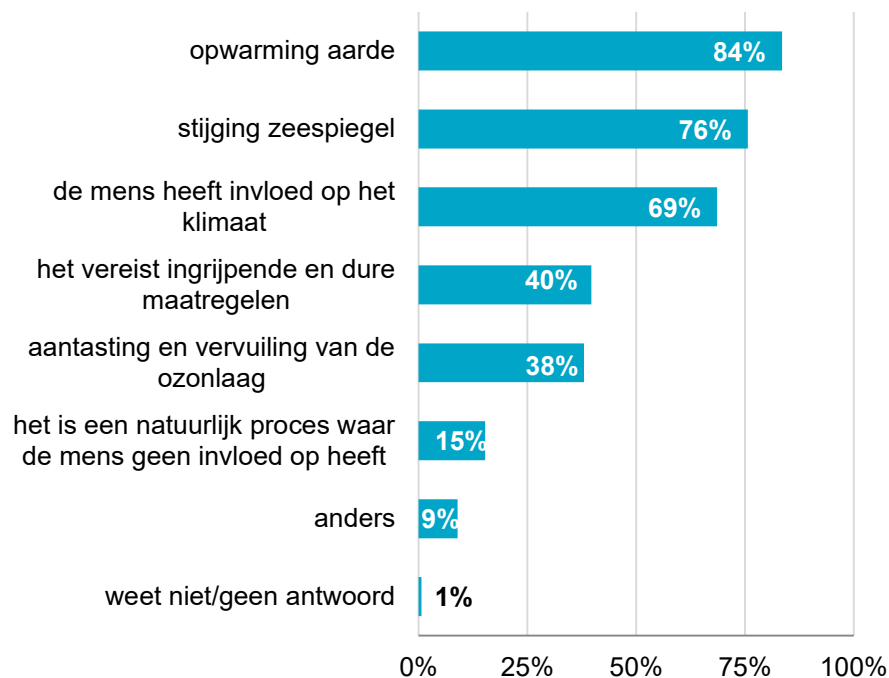
Maatregelen die men vooral neemt (of al heeft genomen) zijn diverse isolatiemaatregelen, een HR-ketel en minder tegels in de tuin. Maatregelen als volledig van het gas af of elektrisch rijden zijn minder vaak genomen.

Gevraagd naar redenen waarom men géén maatregelen treft geeft men het meest als reden op dat deze te duur zijn.

Maatregelen treft men het liefst samen met bijv. burens of alleen. Dit hangt uiteraard samen met het soort maatregelen dat men treft.

associaties klimaatverandering wat merkt men al?

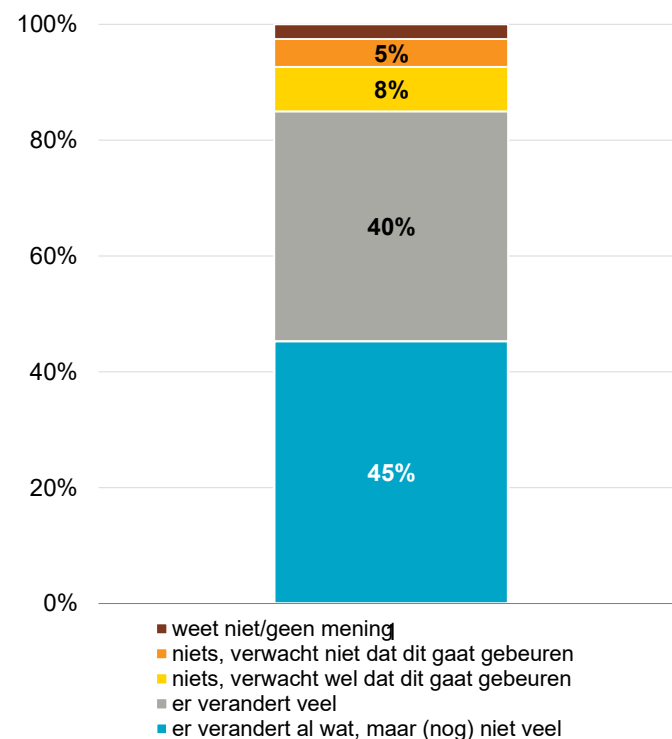
associaties klimaatverandering

Klimaatverandering wordt vooral met de opwarming van de aarde geassocieerd (84%), de stijging van de zeespiegel (76%) en dat de mens hierop invloed heeft (69%). In iets mindere mate associeert men het met een natuurlijk proces dat versneld wordt door de mens en dat er ingrijpende en dure maatregelen moeten worden genomen. Bij de categorie 'anders' associeert een aantal respondenten het met de overbevolking van de aarde.

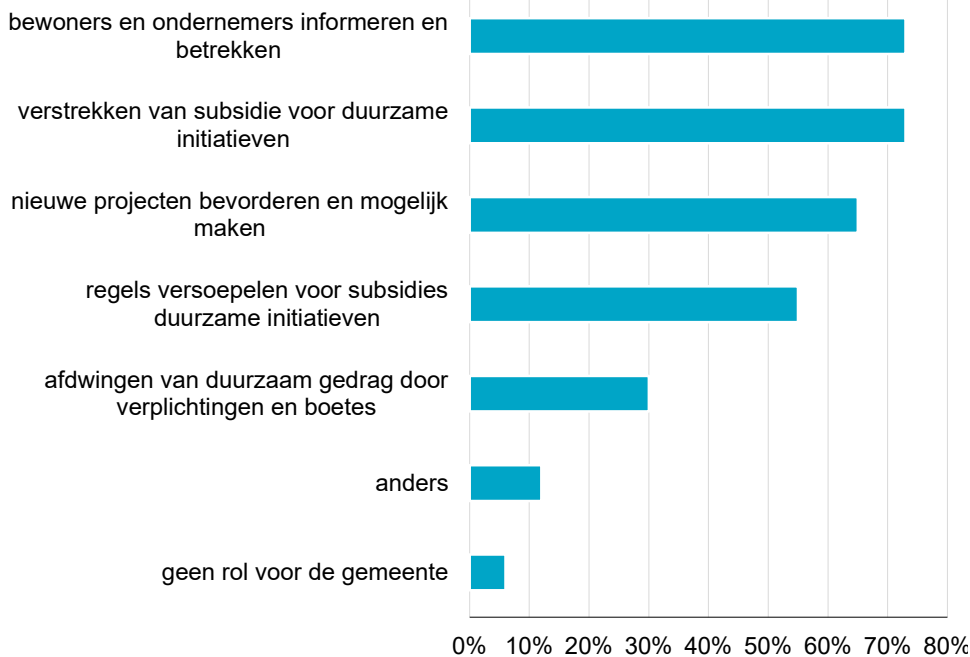
Slechts een klein deel van het panel (7%) verwacht niet dat het klimaat gaat veranderen of dat dit al gebeurt of weet het niet. De meerderheid van het panel merkt al wel (veel) veranderingen: volgens 45% verandert er al wat, maar (nog) niet veel en volgens 40% verandert er veel. Nog eens 8% verwacht dat het gaat gebeuren..

wat merkt men (al)?

wat zou rol gemeente moeten zijn?

verwachtingen rol gemeente op het gebied van duurzaamheid

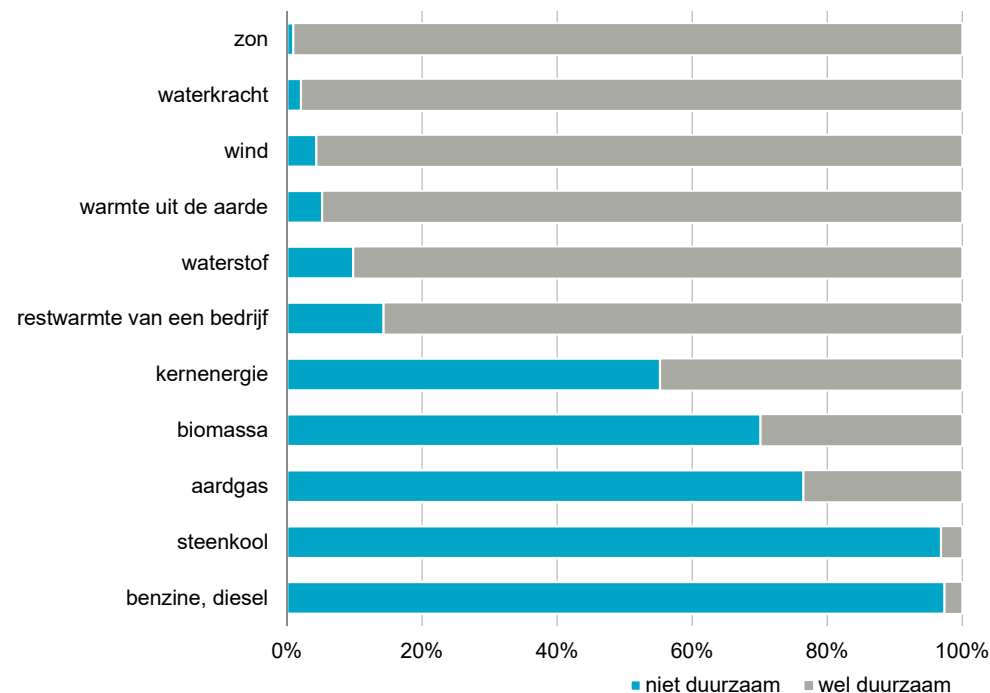

Het panel vindt vooral dat de gemeente een taak heeft in het informeren en betrekken van inwoners en ondernemers, dat zij subsidies verstrekt voor duurzame initiatieven en nieuwe projecten bevordert en mogelijk maakt. Het afdwingen van duurzaam gedrag vindt maar 30% een rol van de gemeente, ongeveer 5% vindt dat de gemeente in het geheel geen rol heeft hierin.

wat zijn duurzame energiebronnen? worden doelen in 2040 gehaald?

duurzame energiebronnen?

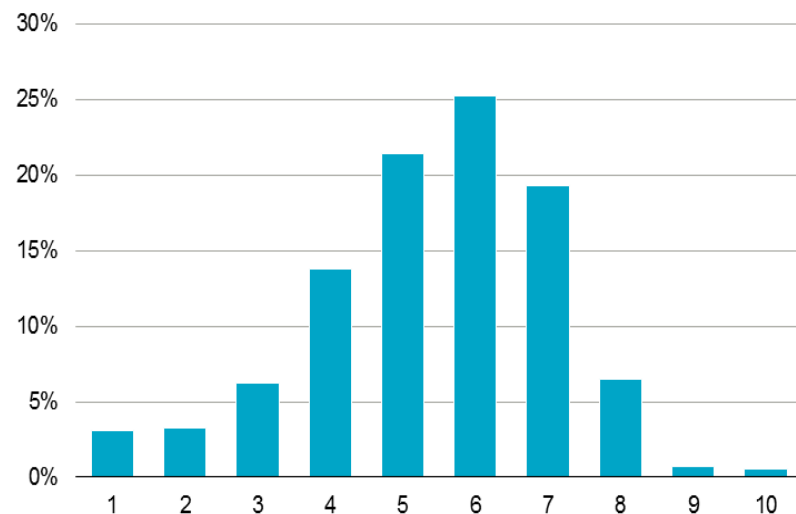

Uit de grafiek hierboven blijkt dat het Zaanpanel een vrij realistisch beeld heeft bij wat wél een duurzame energiebron is en wat niet. Het meest verdeeld is men over kernenergie, biomassa en ook enigszins over aardgas. Fossiele brandstoffen als benzine, diesel en steenkool zijn volgens de overgrote meerderheid van het panel niet duurzaam. Zon, waterkracht, wind, warmte uit de aarde en waterstof zijn wél duurzaam.

rapportcijfer: gemiddeld 5,4

Zaanstad wil in 2040 klimaatneutraal zijn en werkt toe naar een circulaire stad met een gezonde leefomgeving voor mens en dier. Zullen deze doelen in 2040 worden gehaald? Het panel kon dit uitdrukken in een rapportcijfer (1=doelen worden zeker *niet* gehaald, 10=doelen worden zeker *wel* gehaald).

De onderstaande grafiek toont de verdeling van de rapportcijfers. Het lijkt er op dat het panel eerder sceptisch is ten opzichte van de haalbaarheid in 2040 van de gestelde doelen dan dat men optimistisch is. Gemiddeld geeft het panel een 5,4.

wie is (het meest) verantwoordelijk voor de verduurzaming van Zaanstad?

Wie vindt men verantwoordelijk voor de verduurzaming van Zaanstad?

de lokale overheid	75%
ikzelf	74%
de rijksoverheid	72%
de industrie	67%
de energiebedrijven	58%
de internationale politiek	40%
de wetenschap	33%
natuur- en milieuorganisaties	26%
anders	8%

Men kon bij de vraag hierboven meer dan één antwoord aanvinken. Bij de onderste vraag waren maximaal 3 antwoorden mogelijk.

Het meest verantwoordelijk is: (max. 3 antwoorden mogelijk)

de rijksoverheid	67%
de industrie	58%
de lokale overheid	51%
ikzelf	44%
de energiebedrijven	26%
de internationale politiek	24%
de wetenschap	9%
anders	5%
natuur- en milieuorganisatie	2%

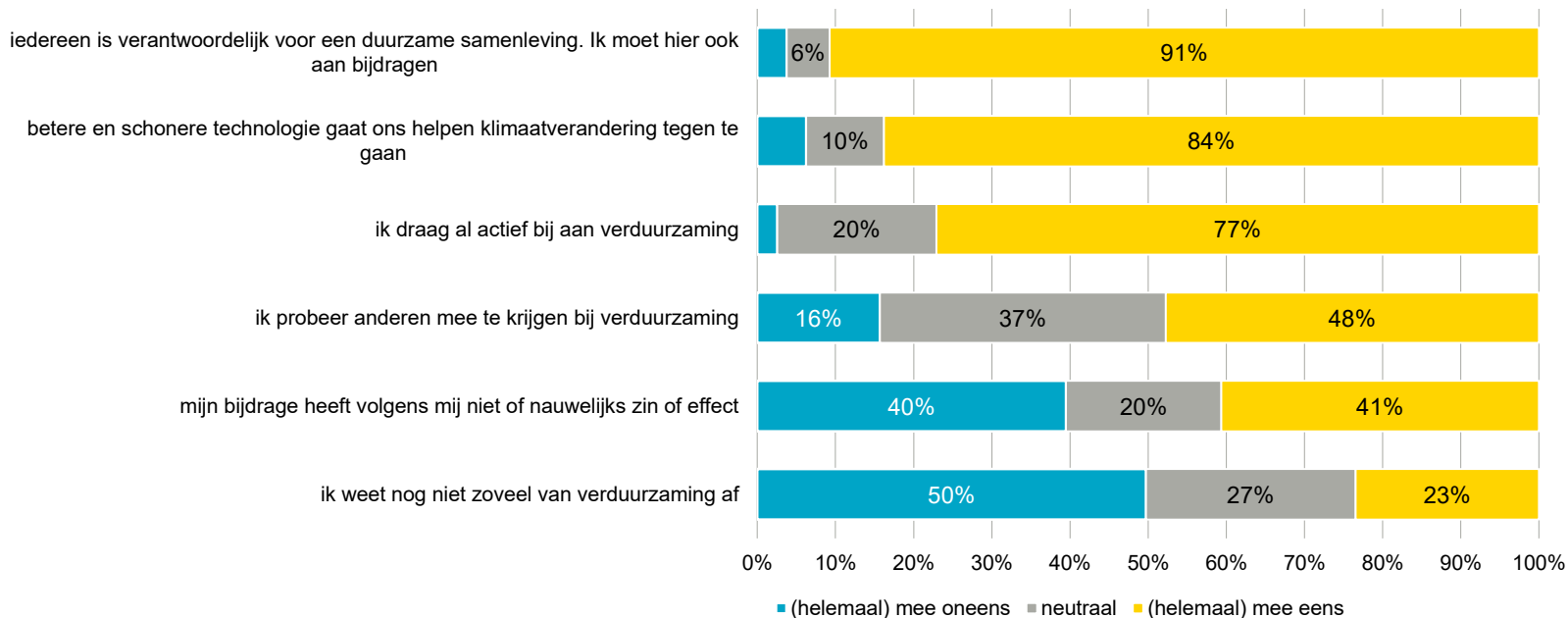
Driekwart van het Zaanpanel vindt (zie tabel) dat de lokale overheid, men zélf en de rijksoverheid een verantwoordelijke rol hebben in de verduurzaming van Zaanstad. Ook voor de industrie en de energiebedrijven ziet meer dan de helft hierin een rol weggelegd. Voor de internationale politiek, de wetenschap en natuur- en milieuorganisaties is deze minder groot, aldus het panel.

In totaal worden er bij de categorie 'anders' 66 antwoorden gegeven. De helft hiervan heeft betrekking op 'iedereen' of de 'inwoners Zaanstad'. Enkele quotes van andere toelichtingen:

- *Geen van deze instanties kan dit alleen, als je iets wil bereiken moet het gezamenlijk wordt gedaan in alle realiteit.*
- *Het bedrijfsleven in bredere zin*
- *Zaanstad gaat mee met nationale en internationale overheden, ze is te klein om alleen invloed te hebben. Maar veranderen begint bij jezelf....dus ruimte voor groen, minder asfalt, autoluwe binnenstad, meer ruimte voor de fiets, etc.*
- *Niemand. Is een totale hysterie. Alleen gescheiden afvalinzameling is een goed idee.*
- *We kunnen allemaal iets doen, maar het gaat erom in deze vraag wie er verantwoordelijk is.*
- *Wetenschap is betrokken maar niet zozeer verantwoordelijk*
- *Degene die iets kan doen is verantwoordelijk*

Het lijstje verandert in volgorde als wordt gevraagd wie, volgens het panel, het meest verantwoordelijk is voor verduurzaming van Zaanstad. Er waren maximaal 3 antwoorden mogelijk. Nu komt de rijksoverheid bovenaan te staan (67%), gevolgd door de industrie (68%) en de lokale overheid (51%). Dit zijn, volgens het panel, kennelijk de partijen die de meeste invloed kunnen uitoefenen. 'Ikzelf' is in dit rijtje een goede middenmoter.

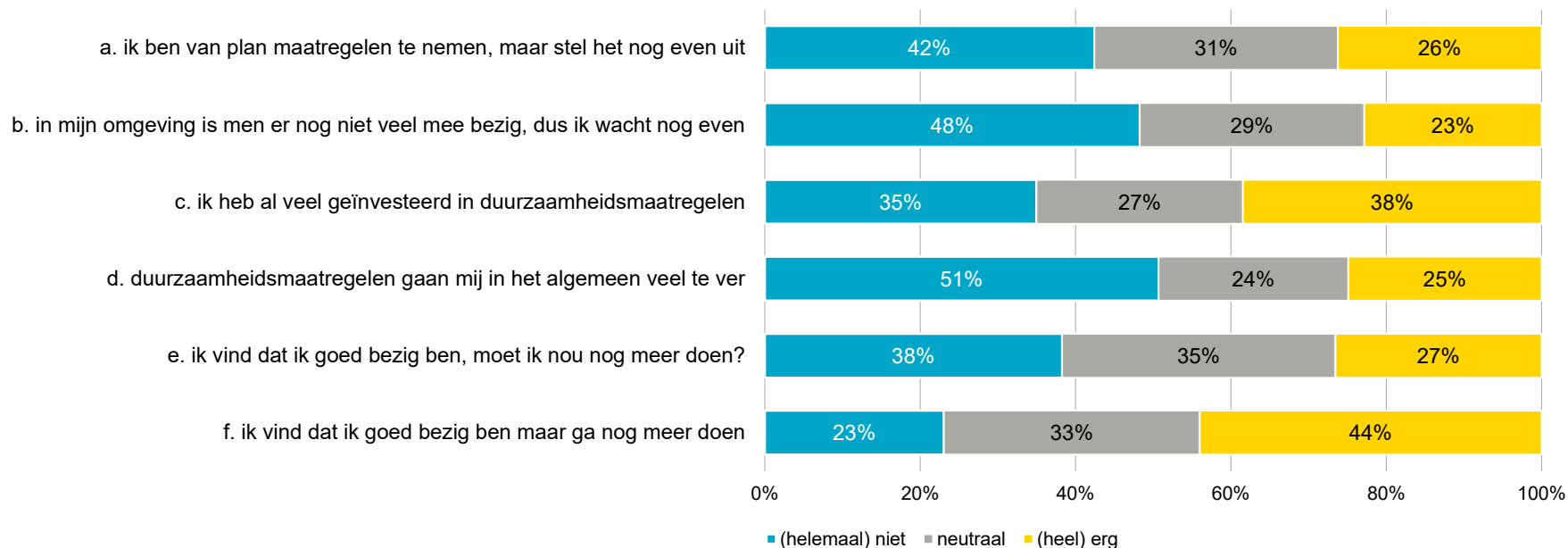
stellingen verduurzaming

Het panel is het vooral eens met de bovenste drie stellingen: 'iedereen is verantwoordelijk voor een duurzame samenleving en ik moet hier ook aan bijdragen' (91%), 'technologische ontwikkelingen (betere en schonere technologie) gaan helpen klimaatverandering tegen te gaan' (84%) en 'ik draag al actief bij aan verduurzaming' (77%). Bijna de helft van het panel probeert anderen mee te krijgen.

Een deel van het panel lijkt sceptisch over de eigen bijdrage. Deze heeft volgens 41% nauwelijks zin of effect. Bijna een kwart vindt dat hij/zij nog niet zoveel van verduurzaming af weet en nog eens een kwart geeft hierbij een neutraal antwoord. De helft van het panel is het hier (helemaal) niet mee eens en is met andere woorden op de hoogte van wat verduurzaming inhoudt.

in hoeverre herkent men zichzelf in?

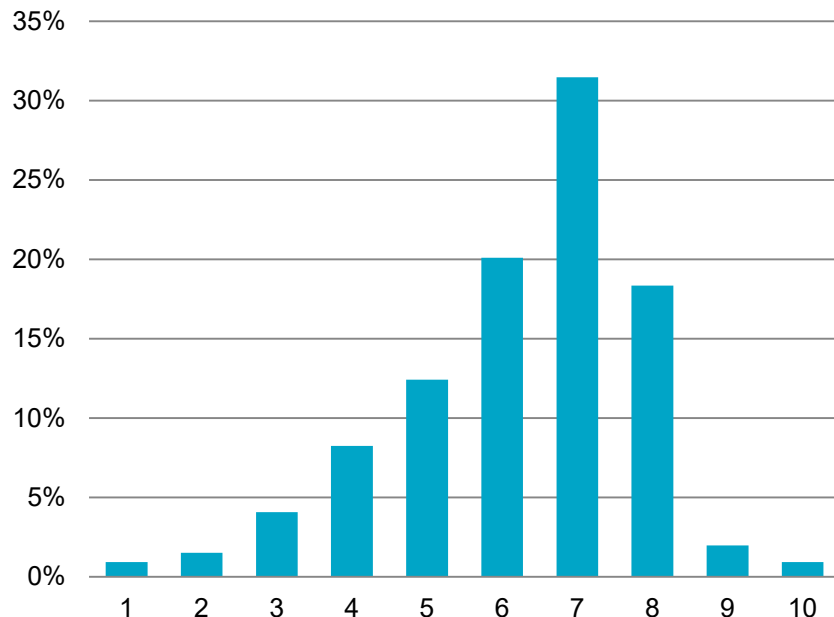
Rond de 40% van het panel is actief bezig met verduurzaming. Dit valt af te leiden van de scores op de stellingen: 42% herkent zich (helemaal) niet in het uitstellen van maatregelen **(a)** of om nog even te wachten omdat de eigen omgeving er nog niet veel mee bezig is **(b)**. De helft (51%) vindt voorts niet dat duurzaamheidsmaatregelen te ver gaan **(d)** en is het niet eens met de stelling/vraag of er meer moet worden gedaan. Ruim vier op de tien (44%) respondenten herkent zich (heel) erg in de stelling 'goed bezig maar ga nog meer doen' **(f)**.

Opvallend is dat de categorie 'neutraal' bij deze stellingen vaak is ingevuld (door – variërend- een kwart tot eenderde van het panel).

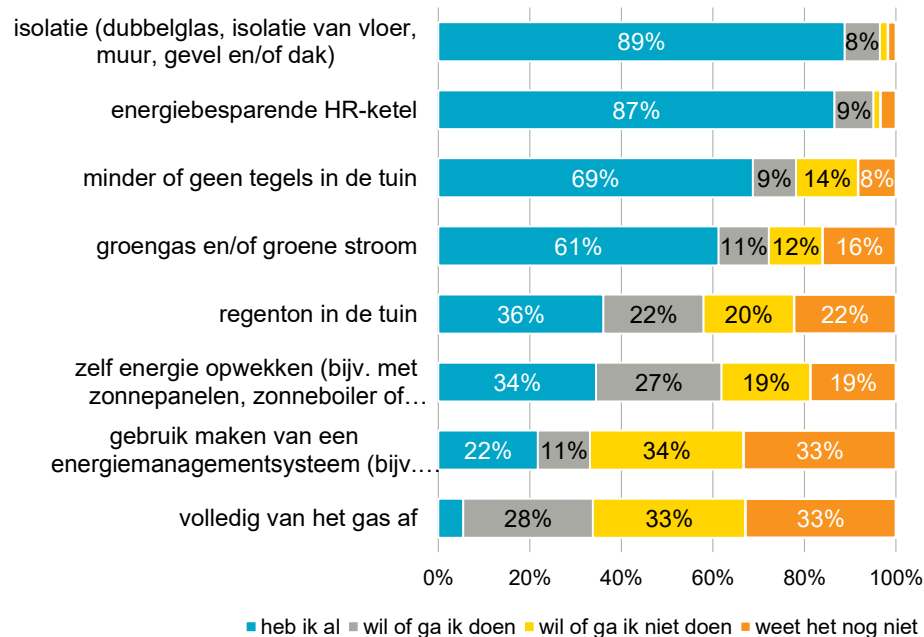
Aan de andere kant stelt een kwart van de respondenten het nemen van maatregelen nog even uit **(a)** of 'wacht op de eigen omgeving' **(b)**. Een kwart vindt dat maatregelen te ver gaan **(d)** en vraagt zich juist af wat hij of zij nog meer moet doen **(e)**. Een derde deel (35%) heeft nog niet veel geïnvesteerd in duurzaamheidsmaatregelen.

wat doet men al?

rapportcijfer: gemiddeld 6,3

Men beoordeelt zichzelf gemiddeld met een 6,3 als antwoord op de vraag wat men momenteel al doet op het gebied van duurzaamheid, (rapportcijfer: 1=nog helemaal niets, 10=ik doe al heel veel). Dit cijfer is hoger dan het oordeel over de haalbaarheid van de doelen in 2040. De opbouw van het cijfer vertoont gelijkenissen: een groter deel van het panel geeft een lager cijfer dan een hoger cijfer.

De meeste panelleden (tegen de 90%) hebben al een aantal zaken op het gebied van duurzaamheid geregeld, zoals isolatie van het huis, een energiebesparende HR-ketel. Ruim tweederde (voor zover van toepassing) heeft minder of geen tegels in de tuin en zes op de tien panelleden heeft groengas of groene stroom.

Daarentegen is het aandeel panelleden dat volledig van het gas af is nog erg klein, maar ruim een kwart is het van plan. Het aandeel dat het nog niet weet of het nog niet van plan is, is hoog te noemen (66%). Dit geldt ook voor het gebruik van een energiemanagementsysteem (als TOON).

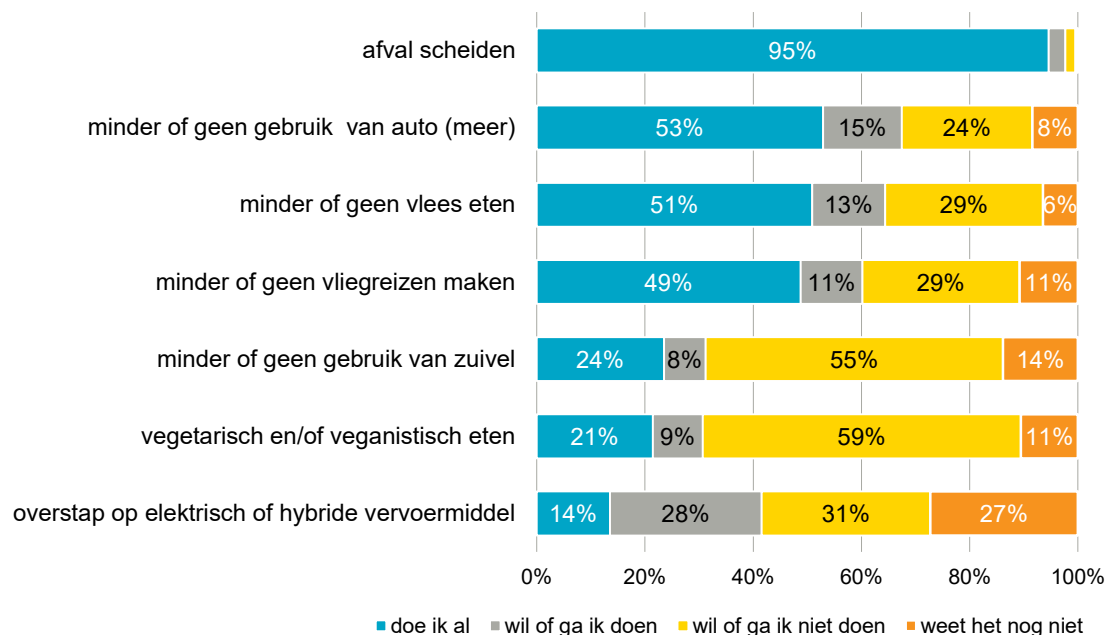
voorbeelden van redenen om (nog) geen duurzaamheidsmaatregelen te treffen (open vraag)

- *afvalscheiding is onzin. Ieder scheidt het afval anders. HVC Alkmaar ontvangt het afval liever ongescheiden. Machines zijn hier beter toe in staat dan mensen. Deze machines halen een beter resultaat*
- *appartement woning, moet dus samenwerken met / in de VVE*
- *dak niet geschikt voor zonnepanelen*
- *elektrische auto heeft onvoldoende bereik, globale problemen moet je ook global oplossen*
- *gelet op mijn leeftijd zijn maatregelen te duur.*

- *HR ketel kan niet in ons appartementencomplex*
- *huis niet geschikt voor isolatie*
- *ik wil op gas blijven koken en in mijn benzine auto blijven rijden, heb wel een grondwarmtepomp en zonnepanelen*
- *in principe niet, maar je moet wel het geld hebben. op het gebied van auto's is er nog te weinig, betaalbare modellen*
- *niet rendabel*

- *nieuwe ketels hebben nog kinderziektes; auto is nog niet aan vervanging toe; regelingen rond zonnepanelen wijzigen door onbetrouwbare overheid (korte termijn wijzigingen).*
- *stand der techniek (warmtepompen) en prijs (elektrische auto's). stand van zaken warmtevoorziening in de buurt.*
- *wacht op doorontwikkeling van techniek*

duurzaamheidsmaatregelen m.b.t. consumptie

De meeste panelleden doen aan afvalscheiding.

Circa de helft van het panel maakt geen of minder gebruik van de auto, eet minder of geen vlees en maakt minder of geen vliegvlagen meer.

Wat minder uitgesproken is men over veranderingen in het gebruik van zuivel en vegetarisch en/of veganistisch eten. Ongeveer 70% van het panel zegt dit niet te willen of gaan doen (incl. weet niet). Een groot deel hiervan wil of gaat dit niet doen. Zo'n 30% doet het al of is het van plan.

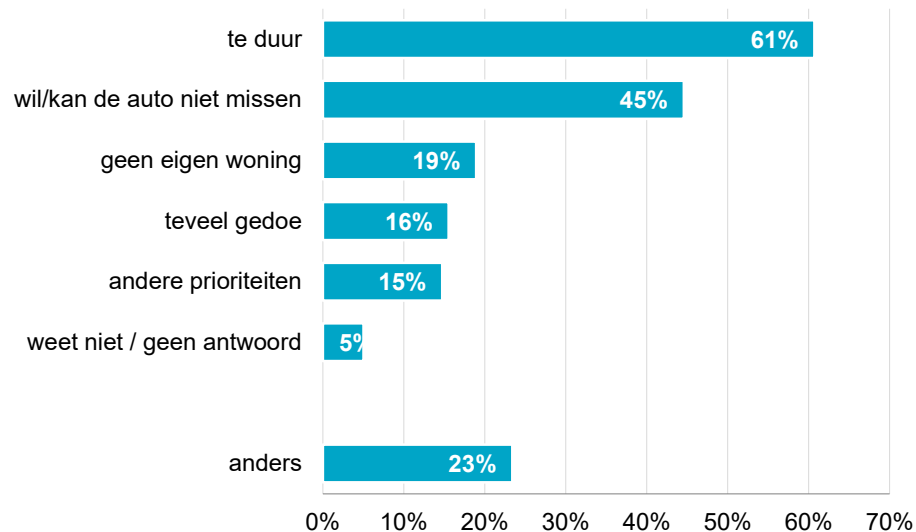
Het panel is verdeeld over een mogelijke overstap op elektrisch of hybride vervoersmiddel.

duurzaamheidsmaatregelen: anders

Ongeveer een kwart van het panel vult aanvullende de categorie 'anders' in. In bovenstaande woordenwolk staan de meest gebruikte woorden. Zelf energie opwekken ('zonnepanelen', 'warmtepomp') wordt zo'n veertig keer genoemd, ook al is het in een eerdere vraag -zie sheet 9 aan de orde gekomen. Wat nog meer opvalt is dat veel opgeschreven is dat men zaken 'minder' wil doen: zoals minder spullen (w.o. kleding) kopen, minder consumeren, minder weggooien. En ook: minder de auto, meer de fiets, biologisch eten, vaker spullen hergebruiken...

redenen om geen duurzaamheidsmaatregelen te nemen?

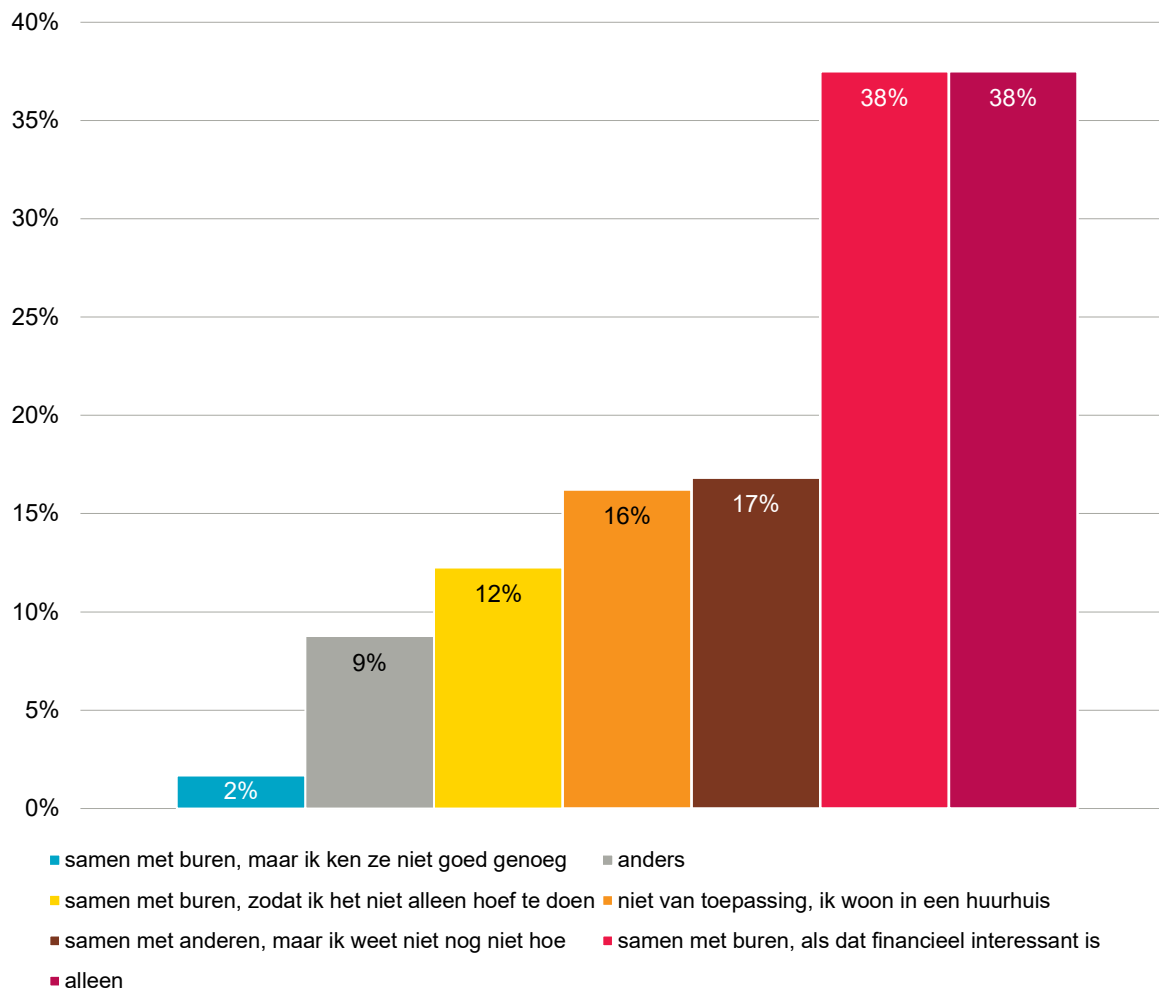
Een belangrijke reden om duurzaamheidsmaatregelen niet te nemen is dat men deze te duur vindt (61%). Ook vindt 45% van het panel dat men de auto niet kan of wil missen.

Ook het feit dat men in een huurwoning woont, kan een reden zijn om geen maatregelen te nemen. Men laat dan het nemen van maatregelen aan de eigenaar van de woning.

toelichtingen 'anders'

- woon in appartementengebouw en ben dus afhankelijk van de medebewoners
- appartementenwoning, moet dus samenwerken met / in de VVE
- op appartement weinig mogelijkheden, plus noodzaak is minder, wij hebben nooit verwarming nodig, dus gas is alleen voor koken, schoonmaken en douchen.
- ik woon in een appartementencomplex en de VVE staat niet open voor duurzaamheidsmaatregelen
- toestemming nodig van VVE
- afhankelijk van maatregelen VVE
- geen handig dak voor zonnepanelen, arts heeft in me in mijn geval afgeraden om vegetarisch te worden probeer wel zo min mogelijk vlees te eten
- wacht op doorontwikkeling van techniek
- techniek is nog in ontwikkeling, wacht even af
- afhankelijk van industrie
- je moet zorgen dat je burens geen last hebben van de warmtewisselaar buiten.
- kernenergie is de enige oplossing, windmolens is weggegooid geld!
- 1 x per maand plastic ophalen is veel te weinig. Gemeente moet vaker faciliteren!
- alternatief vervoer binnen Europa is weinig aantrekkelijk gezien reisduur toename
- weet niet of we in dit huis blijven wonen
- klimathysterie
- politieke hysterie als machtsmiddel
- het zijn onzinmaatregelen voor een fopdoel
- nutteloos, want geen effect, of zelfs nadelig effect, zoals biomassacentrales
- te veel moeite / te moeilijk initiatief te nemen, als er toch niets mee gebeurt in de praktijk.
- heeft geen zin, al die ondoordachte maatregelen
- geen biomassacentrale, maar dit wordt ons door de strot gedrukt.

duurzaamheidsmaatregelen: organisatie

Het treffen van duurzaamheidsmaatregelen kan ook in gezamenlijkheid (bijv. met buren) gebeuren. Aan het Zaanpanel de volgende vraag voorgelegd: “Als u uw huis (verder) wilt verduurzamen of (meer) duurzame energie wilt gaan opwekken, hoe doet dat dan het liefst?”*. Men kon meer dan één antwoord geven.

Het samen met buren doen, als het financieel interessant is, doet verdient voor 38% van het panel de voorkeur. Eenzelfde percentage doet dit het liefst alleen.

Samen met anderen wordt vaker aangekruist:

- maar ziet nog niet goed voor zich (17%)
- zodat men het niet alleen hoeft te doen (12%).

Bij ‘anders’ is een aantal keer door panelleden opgemerkt dat het in VVE-verband gebeurt of opgepakt wordt. Of, als men in een huurwoning woont, de bal ligt bij de verhuurder.

**Opgemerkt moet worden dat de antwoorden op de vraag samen kunnen hangen met het type maatregelen.*

Financieringsmogelijkheden; eerlijke verdeling van de kosten

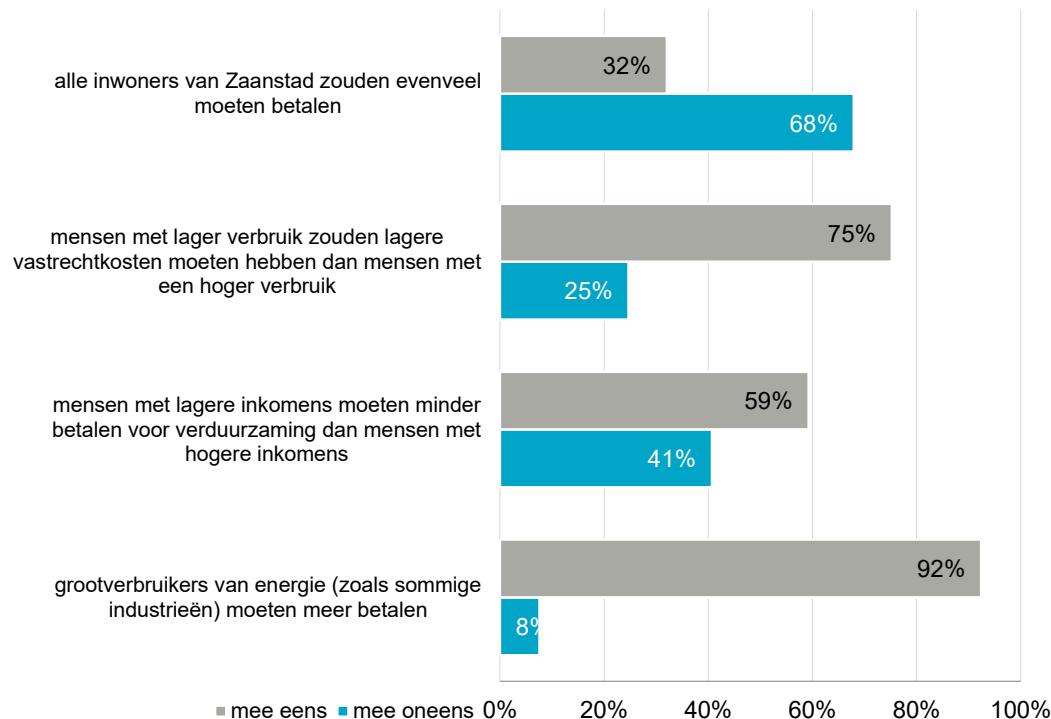
Op de website van het Duurzaam Bouwloket (een onafhankelijke partij dat gratis telefonisch advies biedt over verduurzaming van de woning) is informatie te vinden over wat men zelf kan doen en welke financieringsmogelijkheden door de overheid er zijn.

Het panel is gevraagd of men bekend is met financieringsmogelijkheden door de overheid. Het blijkt dat een groot deel van het panel er niet bekend mee is. Van degenen die het wél kent maakt maar een klein deel er gebruik van.

Bekend met financieringsmogelijkheden voor verduurzamingsmaatregelen door de overheid?

ja, maar maakt er (nog) geen gebruik van	42%
ja, en maakt er gebruik van	7%
nee, niet mee bekend	51%

eerlijke verdeling van de financiële kosten verduurzaming: stellingen

Over een eerlijke verdeling van kosten van de verduurzaming is een aantal stellingen voorgelegd. Het panel is over het algemeen vóór een eerlijke verdeling van de kosten.

Een meerderheid van het panel is het er niet mee eens dat alle inwoners evenveel zouden moeten betalen. Bij een lager verbruik horen lagere vastrechtkosten (75%), mensen met lagere inkomens moeten minder betalen voor verduurzaming (59%) en met name grootverbruikers van energie moeten meer betalen (92%).

Suggesties / opmerkingen (willekeurige selectie)

Actie, actie, actie overheid ook al staat dat woord niet in uw vocabulaire. We zijn klaar met praten want het is 5 over 12!!!! Het spijt me te moeten constateren, maar Zaanstad (Ztankstad) is zwaar vervuild, dus verplaats de industrie naar de periferie en sluit een net aan om met restwarmte (daar is een enorme hoeveelheid van) panden te verwarmen. Ondersteun (subsidie) coöperatieve initiatieven en BELOON huishoudens die ondergemiddeld energie verbruiken met korting op OZB. Dwing woningcorporatie(s) als Partheon tot nemen van energiebesparende renovatie zonder dat de (vnl. sociale) huurder daar zwaar voor moet betalen door een fonds op te zetten van waaruit kan worden gewerkt. Zorg voor beter fietsverbindingen/-paden en geef hen voorrang boven gemotoriseerd verkeer (weg met die u-bogen op de paden!!!). Beloon boeren die over gaan op biologisch boeren en stimuleer plaatsen van zonnepanelen op stallen (als positie gunstig is). Dit helpt mij niet, want ik ben al bovengemiddeld duurzaam, maar anderen zeker. Mijn hartelijke dank, ook namens moeder Aarde...

Zaanstad, werk aan meer en hoogwaardiger groen in de stad! Het is ongelooflijk hoe weinig bomen en hoger groen (struiken) Zaandam heeft ten opzichte van andere steden. Goed tegen hittestress in de stad, binding van fijnstof en CO2 en de stad wordt er aantrekkelijker vankijk eens in bv Purmerend hoe het ook kan met gemeentegroen!

Een helder overzicht die inzichtelijk is op de website van de maatregels die je kunt nemen en welke stappen er daarvoor gezet kunnen worden. Ook de evt. subsidie die je er voor kan krijgen en hoe dit in zijn werk gaat.

Autoverkeer tegengaan en voorrang geven aan fietsers en wandelaars (Dit laatste (voorrang) ook letterlijk: het is frustrerend dat jij in je regenpak in rotweer soms twee minuten lang voor een stoplicht moet wachten (terwijl je op de oversteekknop gedrukt hebt) en auto's uit alle richtingen eerst voorrang krijgen. Fietsers die op de knop gedrukt hebben dienen direct voorrang te krijgen. Samengevat: op alle vlakken, financieel, organisatorisch, ruimtelijke ordening: gemotoriseerd beperken, extra belasten ten faveure van de fietsen en de wandelaar. Parkeerplaatsen beperken en parkeergeld rekenen voor alle openbare parkeerplekken. Rekeningrijden invoeren (al zal dat landelijk moeten gebeuren). Verboden op het plaatsen van zonnepanelen (zoals nu geldt bijvoorbeeld in appartementencomplex De Feniks in Krommenie) aanvechten. Ook geluidshinder verminderen: van industrie, auto's/gemotoriseerd verkeer en apparaten/machines, waarbij het mes aan twee kanten zal gaan snijden: minder overlast én minder gebruik. Meer groenvoorzieningen aanleggen, parken, bomen en in ieder geval in principe geen vergunningen geven voor het kappen van bomen of het (verder) aantasten van bestaande natuur (zoals nu bijvoorbeeld dreigt te gebeuren bij het hockeycomplex van De Kraaien). Binnenstedelijk bouwen en dus geen natuur opofferen voor de woningbouw.

Suggesties (willekeurige selectie)

De gemeente zou de infrastructuur voor elektrische auto's kunnen verbeteren. Het is nu kip en ei verhaal - als er geen laadpaal in de buurt van je huis is, en je kan niet op eigen terrein opladen, ga je geen elektrische auto kopen. Pas als je de auto in eigendom hebt kun je een verzoek indienen om een laadpaal in de buurt, maar dat duurt nog lang i.v.m. collectieve inkoop met andere gemeenten en dergelijke. Dus zou je de eerste maanden zonder laadmogelijkheid zitten. Dat doe je natuurlijk niet. De gemeente moet pro-actief laadinfrastructuur realiseren, waarbij ook meteen de accu's van auto's met slimme oplossingen als opslag voor zonne-energie en wind energie kunnen dienen - batterijen voor de huizen. Verder moet de gemeente werk maken van duurzame infra - de treinen zijn overvol en vallen nog best vaak uit, zonder de overgang op de Guisweg weg te halen gaat het verbeteren niet lukken. Dan blijft de auto aantrekkelijker. De gemeente zou woningcorporaties nog meer kunnen verplichten om sociale huurwoningen te verduurzamen. Ook voor lage inkomens moeten er meer subsidies zijn - juist de mensen met het minste geld zijn het meest kwijt aan energie, omdat hun woningen niet efficiënt zijn. De gemeente kan verder proberen de openbare ruimte / natuur duurzamer in te richten - meer groen waar mogelijk, bij-vriendelijke planten, grasbetontegels i.p.v. asfalt waar mogelijk.

Denk dat veel inwoners geen idee hebben wat de kosten zijn voor zonnepanelen. Wij hebben ze sinds 2008 zonnepanelen had het veel eerder moeten doen. Uiteindelijk werden wij bewuster van het gebruik. Betalen nu nog maar 15 euro aan energie lasten.

Gemeente zal moeten beginnen met prioriteiten te stellen en moet haalbare doelen gaan formuleren binnen de gemeente. Denk daarbij aan een haalbare doelstelling voor de afvalscheiding.

De gemeente moet zelf het goede voorbeeld geven door de bouw en gebruik van de biomassacentrale te betitelen als een vreselijk grote fout bij het initialiseren van verduurzaming

Het grootste probleem zijn de financiën. Als het de gemeente ernst is, zullen de inwoners hulp moeten krijgen d.m.v. subsidie of (lokale) belastingvoordelen. Voor mij zelf zijn de kosten in elk geval het grootste obstakel om meer maatregelen te treffen.

Omdat de toepassingsmogelijkheden van waterstof toenemen / steeds hoger worden ingeschat vind ik het belangrijk dat het gasnet in stand wordt gehouden. Ook nieuwbouwhuizen moeten daarom aangesloten blijven op het gasnet. Bij het gebruik van warmtepompen moeten we de ervaring van Scandinavische landen benutten. Ze hebben daar al tientallen jaren ervaring met het gebruik van warmtepompen terwijl wij het idee hebben dat het een nieuwe technologie is.